

ITINERARIS DE LECTURA
Eva SANTANA

Edició:

Institució de les Lletres Catalanes
Portal de Santa Madrona, 6-8
08001 Barcelona

Elaboració:

Servei d'Ensenyament del Català
Via Augusta, 202
08021 Barcelona

Autora:

Montserrat Massip i Garriga

Barcelona, febrer de 2003

EVA SANTANA

1. QUI ÉS?

Eva Santana Bigas va néixer a Badalona l'any 1972 i, com diu ella mateixa, l'única cosa que ha fet sempre, sempre, és escriure. Per a ella escriure és una necessitat. En principi, escriu sobretot per a les persones que coneix, perquè vol explicar-los com és ella, que pensa. I això es reflecteix en les seves obres.

És molt activa i no sap estar-se quieta: la seva àvia diu que l'Eva és el cul d'en Jaumet. Tal com comenta al seu segon llibre, *Parents, amics i altres calamitats inconfessables*, aquest caràcter el té perquè va néixer enmig d'una tempesta de juliol. Efectivament, si mirem el que ha fet fins ara ens adonem que, a banda de portar molta activitat, és una tastaolletes. Va començar a fer la carrera d'història, però la va deixar. En canvi, sí que va acabar els estudis de joieria: li agrada molt fer joies, però no li agrada portar-ne. Aquest fet s'entén si tenim en compte que a l'Eva Santana li encanta treballar i crear coses noves amb les mans. Potser d'aquí li ve el fet d'escriure...

A banda dels estudis de joieria, ha anat ampliant el seu currículum tot aprenent idiomes, ja que li agrada estudiar-ne, i fent cursos que li serveixen per perfeccionar el que a ella l'entusiasma de veritat: escriure. Exemples d'aquests cursos són els següents: *Narrativa –el relat curt–* i *El fet autobiogràfic*, Universitat Pompeu Fabra; *“Story”: guions per a cinema i TV*, ECAM Madrid; *New writing in English. Short story*, Universitat d'Edimburg; *Escriure qüestions pràctiques*, Universitat Pompeu Fabra; *Postgrau de guions per a sèries de TV*, ESCAC, Barcelona.

Quant a les feines que ha realitzat, també es pot dir que ha fet de tot i força. Va començar fent fotografies de casament, però també ha fet hamburgueses en un quiosquet, enquestes per telèfon... Ha treballat a “La Caixa” i també en un ambulatori. Durant els últims anys ha treballat en el món de la producció audiovisual. L'Eva Santana hauria volgut ser bombera, però, segons ella, és massa esquifida per a aquesta feina.

A partir de l'octubre de 2001, es dedica només a tasques relacionades amb el món de les lletres, que és el que s'acosta més a la literatura. Ha fet traduccions del castellà al català d'obres, de pel·lícules, de guions de pel·lícules, de reportatges..., com veurem a l'últim apartat d'aquest itinerari.

L'any 1995 va guanyar el Premi Ciutat de Badalona-Països Catalans Solstici d'Estiu amb la novel·la *Els maldecaps de l'Emi Pi*, que va publicar l'editorial Columna. La segona edició d'aquesta novel·la és de l'abril de 1997. Des que va guanyar el premi, ha format part del jurat del premi Ciutat de Badalona-Països Catalans Solstici d'Estiu cinc vegades. El gener de 2002 publica la seva segona novel·la: *Parents, amics i altres calamitats inconfessables*, a l'editorial Planeta.

L'Eva Santana és i ha estat sempre una gran lectora. Ja de ben petita llegia tot el que arplegava al seu volant. En una entrevista publicada a la revista *Cornabou* explica que

quan era petita li agradaven les novel·les de Joaquim Carbó i Robert Saladrigas, per posar dos exemples. Segons ella, el fet que actualment les novel·les sobre Harry Potter siguin tan llegides és més una qüestió de màrqueting i d'interès comercial que no pas una qüestió de literatura juvenil millor o pitjor. L'Eva opina que els llibres de Harry Potter són molt bons, però en el seu moment *Les aventures d'Oscar*, de Carmen Kurtz, eren tan bones com les de Harry Potter, potser no tan sofisticades però igual de bones, i van passar força desapercbudes.

A la mateixa entrevista, quan li van preguntar si creia que en l'etapa escolar i acadèmica les lectures dels joves havien de ser obligatòries, va respondre:

Crec que s'ha d'estimular la lectura i, si cal, fer-la obligatòria, el que no trobo bé és que s'obligui a llegir un llibre determinat a l'alumne/a. Trobo que és molt més estimulant per a l'alumne/a triar, remenar i decidir per ell mateix quin tipus de lectura li ve de gust llegir. Cada persona és un món i fer llegir coses que no vénen de gust és la millor manera de fer avorrir la lectura. Tothom és un bon lector potencial si troba allò que li interessa.

L'Eva és partidària de la utilització d'Internet per part dels joves. Creu que tot depèn de l'ús que se'n faci, com passa amb qualsevol mitjà massiu, però segons ella és un bon camí per conèixer els autors i la seva obra. Aquesta manera de pensar l'aplica en les seves obres, com veurem en altres apartats: per exemple, la protagonista del seu segon llibre té una adreça electrònica que li serveix per estar en contacte amb altres personatges de la novel·la i al mateix temps aquesta adreça permet al lector poder connectar amb l'autora, l'Eva.

2. QUÈ ESCRIU I COM ESCRIU?

Ja hem vist en la descripció de la personalitat de l'Eva Santana que és molt inquieta i creativa. Aquest fet ha influenciat molt, fins ara, els seus llibres.

Com ella mateixa reconeix, escriure, per a ella, és un plaer. Escriu perquè en té necessitat. Per tant, si més no de moment, no escriu per poder viure de les seves obres ni per demostrar res a ningú. La prova del que diem és que té força contes escrits, però que no ha publicat mai d'una manera ordenada. Per exemple, algun dels seus contes, com *El destí pastanaga*, ha estat publicat a la *Revista de Badalona*. Algun dia els aplegarà tots i en traurà un recull.

A part dels contes i de les dues novel·les que li coneixem i de què parlarem més endavant, també fa escrits a l'apartat "La columna" del diari gratuït *Metro*.

Com en altres activitats, a l'hora de fer quatre ratlles és molt caòtica; segons ella, no és gens estructurada ni en la manera d'escriure ni en el temps que hi dedica. Escriu quan li ve de gust i quan sent aquella necessitat d'explicar "a algú" com és ella, què sent en aquell moment.

Les dues novel·les que de moment ha publicat són *Els maldecaps de l'Emi Pi* i *Parents, amics i altres calamitats inconfessables*.

En totes dues novel·les hi ha moltíssimes referències a la vida de l'Eva. És el que ella comenta: escriu per explicar el que sent. Quan se li pregunta d'on li ve la inspiració per escriure, sempre respon el mateix: ella no té inspiracions; senzillament necessita explicar parts, fragments, experiències de la seva vida.

Així, només mirant el títol de la seva primera novel·la, ja hi podem trobar implicacions personals. El seu pare es diu Emili; d'aquí el nom de la protagonista, Emi. I, quan intentem esbrinar d'on ha sortit el cognom de l'Emi, només cal que recordem quina és la ciutat natal de l'Eva Santana: Badalona. En aquesta ciutat, el centre de la qual encara es manté com una mena de poble on tothom sap qui és qui, el cognom Pi és força conegut. I així tenim l'Emi Pi.

La història protagonitzada per l'Emi, una noieta de tretze anys que anirem coneixent mica en mica, transcorre en una ciutat costanera. No queda clar que aquesta ciutat sigui Badalona. El que sí es fa palès és que hi ha molts trets comuns entre la ciutat fictícia i la ciutat natal de l'autora.

El mateix passa amb tot el context escolar. En cap moment de l'obra s'insinua de quin centre educatiu ens parla l'autora; però, pel que sabem de la seva vida, es tracta de la desapareguda escola Angelus, que es va fusionar amb l'escola Ricard Coll i es va transformar en l'actual CEIP Salvador Espriu de Badalona.

Hi ha un article d'Andreu Mas a la *Revista de Badalona* (maig-juny de 1996) on parla de *L'escriptora d'orfebreria* en els termes següents (en transcrivim només un fragment):

Molts guarden en un calaix els dietaris escrits durant la seva adolescència, d'altres encara avui aboquen la seva vida sobre un paper. A l'Eva li ha nascut un *alter ego*, l'Emi Pi, l'Eva de paper, l'Eva adolescent. L'Eva que es venja, burleta, de les males estones que li fan passar les matemàtiques, el seu germà quan s'hi baralla i els pares quan es posen estrictes, quan fan de pares. En el fons, però, l'Eva-Emi-Santana-Pi, que quan vol reconeix que és força arrauxada, acaba sempre donant la raó als altres. I a la novel·la [...] hi fa sortir qui s'estima.

I al *Diari de Terrassa* del dia 10 de maig de 1996, en Lluís Gascón es referia a aquesta obra així:

Aquesta és la primera novel·la d'Eva Santana, nascuda a Badalona l'any 1972, i amb un futur ple de projectes i il·lusions en les diverses activitats que porta a terme. En principi se li ha obert el camp de la literatura amb aquesta història de l'Emi que ha obtingut el Premi Ciutat de Badalona-Països Catalans Sostici d'Estiu 1995. Una llibreta li serveix a la jove protagonista de recordatori per explicar les coses que li passen i que, naturalment, deixen impacte en el seu interior. Les coses més normals del món són anotades puntualment en aquestes pàgines agradables i amenes. Avisos dels pares, preferències per part dels amics, suspensos o dificultats d'aprovar algunes assignatures configuren l'entramat dels seus sentiments. L'Emi Pi escriu especialment quan s'enfada molt, precisament amb coses com les que acabem d'esmentar. Però la vida està plena de sorpreses: joies i tristors marquen l'existència quotidiana dels éssers humans fins al punt que van obrint camí i modelant el futur tal i com s'aprecia en aquestes pàgines.

De tot això ens en parla aquest llibre; l'expressió d'una noia que ens posa de relleu allò que sent de debò en forma de diari ben estructurat i que pot interessar els lectors dels últims cursos d'EGB o primer de BUP.

Si passem a parlar de la seva segona novel·la, *Parents, amics i altres calamitats inconfessables*, ens adonem que ja hi ha una diferència força gran. La ciutat d'origen de la protagonista, la Conxa, és Girona. Per què Girona? Per cap motiu en especial. Per tant, tot i que l'Eva Santana escriu sempre per explicar coses d'ella, com a escriptora li agrada barrejar la realitat i la ficció, i sap crear nous escenaris per a les seves obres.

D'altra banda, tot el que trobem en aquesta segona novel·la ens recorda també l'autora. O, més que l'autora, el món i les circumstàncies que ha viscut ella i que ha viscut una bona part de la joventut del nostre país. En una entrevista que li van fer quan va publicar la seva segona novel·la, l'Eva explicava: “Parlo de la situació desemparada que podem sentir quan les coses canvien i tenim la sensació que el nostre món s'ensorra de sobte”. És a dir, a partir de l'experiència viscuda, escriu. Però deixa molt clar que el que ha escrit “és literatura, i la literatura és ficció. Et pots basar en persones que coneixes, però després has de crear personatges literaris”.

Per confirmar el que diem, vegeu aquest article del diari *El Punt*:

Diuen que la felicitat no té aspecte de llum encegadora al final d'un túnel llarg i fosc, sinó que més aviat cal fixar-se en les petites coses, en les espurnes que ens passen per davant dels morros i res, ni les veiem. Tant de bo tinguéssim una guia! Això, una guia planera, divertida, molt útil per a adolescents camí de l'edat adulta i pares amb fills adolescents que no vulguin veure's abocats en túnels llarguíssims i foscos. Això és més o menys el llibre d'Eva Santana, el segon després d'*Els maldecaps de l'Emi Pi*. O, almenys, és més o menys així com l'escriptor i editor Emili Rosales va presentar *Parents, amics i altres calamitats inconfessables*, dijous passat al Refugi. “De seguida que comences a llegir, t'adones que és una guia secreta sobre el món”, va dir Rosales, poc després que el llibreter Isidre Sala ens ho avancés amb una confessió: “Com a pare d'adolescent m'hi he sentit identificat”. “Un llibre –va continuar l'editor– sobre la felicitat; està escrit amb bon humor, però toca qüestions dures que no són fàcils d'explicar”. Cert. Perquè la nostra protagonista, la Conxa, no és pas una noia frívola i despreocupada, sinó més aviat una adolescent camí de l'edat adulta trasbalsada pels canvis i confosa amb el seu paper en el món. “Destaca la descripció de la vida quotidiana amb un llenguatge del nostre temps i tot plegat fa que molta gent s'hi identifiqui”, va afegir Rosales. L'autora, en una intervenció esperada, com es va poder veure en les rialles i en la complicitat palpable entre els assistents parents, amics, curiosos i no sé si algunes calamitats, només va aclarir una cosa: que els motius que van fer-li escriure aquest llibre no són altres que “la necessitat d'expressar situacions que ens han fet patir o ens han emocionat”. De l'altra cosa, és a dir, de la confessió de tot el que hi ha de veritat o mentida en el que ja està publicat, només ens va deixar clar que no ho pensava dir. Per si algú altre li ho vol tornar a preguntar o per a qualsevol altra cosa, l'Eva Santana està disponible a l'adreça: konxbalcells@hotmail.com.

(Laura Garcia, *El Punt*, dimarts 29 de gener de 2002)

I encara tenim un altre article referent a aquesta segona obra de l'autora, on Albert Ibañez fa una reflexió sobre les joventuts de qualsevol època:

Fa pocs dies es presentava a Badalona la segona novel·la de la conciutadana Eva Santana: *Parents, amics i altres calamitats inconfessables*. Una narració generacional que ens retrata els hàbits i els costums de la joventut que està per sota dels trenta anys, la dels que els caps de setmana van a dormir a no sé quines hores de la matinada i que vesteixen estrafolàriament, amb botes militars, tatuatges i robes de cortines de l'àvia. En fa un retrat entranyable i demostra que totes les joventuts de totes les èpoques s'assemblen. S'assemblen en el sentit que els joves busquen el seu lloc en un món que, amb l'edat, se'ls fa immens i incompreensible. Si el món de la infantesa es redueix al clos familiar, l'escola i els carrers i places més propers, amb l'adolescència i la joventut, les persones descobreixen una geografia molt més rica d'indrets i de persones. I afirmar una personalitat en aquest món ja és més difícil. Per això la joventut s'arrecera en la intimitat dels amics i en la calidesa d'una besada. I si ocupen els carrers fins a la matinada és perquè és l'hora que els altres som a dormir. La joventut necessita el seu espai i no el vol compartir amb dinosaures. Llegiu la novel·la: us distraureu i, a més a més, potser entendreu una mica millor la rebel·lia dels joves d'ara, ni millors ni pitjors que els de la vostra generació. Encara és l'idealisme que els mou.

(Albert Ibañez i Domènec, *El Punt*, diumenge 3 de març de 2002)

Quant a la manera d'escriure, també hi ha canvis entre la primera i la segona novel·la. Ja hem comentat que *Els maldecaps de l'Emi Pi* està escrita en forma de diari. A *Parents, amics i altres calamitats inconfessables* hi ha dues línies narratives: la narració principal, i una narració escrita en lletra cursiva que ens explica una història que passa un any després que la història principal i que, segons l'autora, pretén "reflectir com sovint es compliquen les relacions amb els adults". Podríem, encara, parlar d'una tercera manera de comunicar-se amb els lectors: les transcripcions dels *e-mails* entre la protagonista i la resta de personatges, cosa que aprofundirem quan parlem de la novel·la.

Tot el que hem pogut llegir de l'Eva Santana (contes, escrits i les dues novel·les) té uns trets comuns. L'estil de l'Eva és directe: les obres són plenes de diàlegs, de pensaments en primera persona... Es tracta d'un estil narratiu molt àgil, cosa que ha quedat força palesa en els articles que hem transcrit més amunt. Però potser la característica principal dels seus escrits és el to humorístic. Ella mateixa ho reconeix: "Quan escric, m'agrada parlar de les relacions entre les persones, sobretot de les relacions dels pares amb els seus fills i m'agrada fer-ho veient-ne el costat còmic, tot i que de vegades no en facin gens, de gràcia, aquestes coses. No ho puc evitar!"

L'obra de l'Eva Santana ha rebut elogis i crítiques, com les obres de qualsevol escriptor o escriptora. Comencem per les crítiques. Se li ha criticat que és molt espontània i que, potser per això, el que relata en les seves novel·les és poc aprofundit. Potser sí, però el que és clar és que toca molts temes que fan pensar el lector. Potser el que pretén és que qui llegeixi les seves novel·les s'aturi a pensar una mica en tot el que ella insinua.

Si passem a l'apartat dels elogis, se l'ha felicitada sovint perquè transmet molt bé les sensacions. També s'ha elogiat de la seva obra el fet que el que escriu és identificable per a molta gent.

A la pregunta plantejada a l'Eva Santana sobre quins eren els seus models o les seves influències a l'hora d'escriure, la resposta va ser contundent. No hi ha influències, no hi ha models. Ha llegit molt i de tot, però escriu el que ella vol escriure i perquè necessita escriure-ho. D'altra banda, no li agraden gaire preguntes com aquesta –que considera retòriques–, perquè no se sent inclosa dins del món dels “intel·lectuals”.

Ara està escrivint la seva tercera novel·la. No podem dir de què va perquè seria revelar un secret. El que és clar, pel que sabem, és que l'Eva Santana es desenganxa encara més de la seva ciutat natal i de la seva experiència com a alumna d'escola i d'universitat. Amb la seva manera de parlar de les relacions entre les persones, de les relacions entre pares i fills, des del costat còmic, ens prepara una novel·la de ciència-ficció “còmica”. L'esperem.

3. ITINERARIS DE LECTURA

➤ *Els maldecaps de l'Emi Pi*

Edat de lectura

Els maldecaps de l'Emi Pi és una novel·la protagonitzada per una joveneta que està a punt de fer tretze anys. Els nois i noies que ja n'han fet tretze, però, potser trobaran el llibre massa infantil; en canvi, els lectors d'onze i dotze anys se sentiran plenament identificats amb el personatge, ja que els agradarà la visió que l'Emi té del seu entorn.

Per això, creiem que els nois i noies que fan sisè de primària o primer de secundària són els lectors que més gaudiran d'aquesta aventura.

Argument

L'Emi Pi és una noia que a les acaballes de l'estiu farà tretze anys. A final de curs, l'Emi comença una etapa força difícil per un seguit de situacions. Quant als seus sentiments, creu que ja és prou gran perquè deixin de considerar-la una “nena”. D'altra banda, ha suspès les matemàtiques i els seus pares la castiguen sense anar de vacances al càmping de Puigcerdà amb els seus cosins com feia cada any. Per aquest motiu, s'ha de quedar a la ciutat tot l'estiu i barallar-se amb els exercicis de matemàtiques. D'entrada està molt empipada, però a mida que van passant els dies es va adonant que a la seva ciutat també hi pot fer moltes coses divertides, això sempre que hagi fet els deures o se n'hagi pogut escapar! El fet de no anar-se'n de vacances fa que conegui més els companys de classe que tampoc no han marxat. Junts intenten guanyar els primers euros –els primers diners, per a l'Emi. I els en passen de tots colors.

Tema

Podríem sintetitzar el tema de la novel·la com “el primer pas cap a l'adolescència”. Però, és clar, d'aquí se'n deriven tota una colla de subtemes, si ho volem dir així: els

primers conflictes amb els pares, amb el propi cos o amb els nois i amb les noies, o el fet de trobar-se fora de lloc en ambients on fins ara hi estava bé...

Estructura

Aquesta novel·la té una estructura senzilla: el diari de l'Emi. La protagonista té una llibreta on apunta tot allò que per a ella és important, sigui agradable o no. Per tant, no parlem d'una narració lineal –tot i que els fets s'enllacen perfectament–, sinó d'una suma de flaixos i reflexions que ens va proporcionant el fil de l'obra. De fet, se'ns explica un estiu, unes vacances de l'Emi una mica diferents.

Personatges

Comencem, lògicament, per l'Emi. Per fer-ne un retrat ràpid podem dir que és llesta, divertida i mandrosa a més no poder, sobretot quan es tracta de les matemàtiques. No les entén, però tampoc no s'hi esforça gens. Com que ja ha deixat de ser una “nena”, comença a ser crítica amb el seu entorn i es fa un munt de preguntes; d'algunes n'obté resposta, d'altres, no. Quant a l'aspecte físic, és una persona absolutament normal, però que té tots els “problemes” haguts i per haver amb el seu cos propis de la seva edat.

La història que se'ns explica la coneixem des del punt de vista de l'Emi, ja que és mitjançant el que ella escriu al seu diari –la seva llibreta– que ens assabentem de tot el que passa. És un personatge que està en una època crítica de creixement i aquest fet queda palès en la seva evolució: l'Emi del començament de l'estiu no és la mateixa que la que acaba de fer tretze anys quan comença el nou curs.

Al voltant de l'Emi hi ha tota una sèrie de personatges. Uns són molt importants per a ella i, encara que s'hi baralli, se'ls estima. Els altres són els personatges que no pot veure ni en pintura.

Dins del primer bloc hi ha la seva família directa, els de casa: els pares i el seu germà. També hi ha les seves iaies: la iaia Maria i la iaia Gertrudis; i els oncles i cosins: en Toni, en Pere i la Mariona. També podem trobar-hi tots els seus amics i amigues. Cal destacar la Fina, l'amiga amb qui va de botigues a fer de tot menys comprar, la Lola, i els dos Jordis: en López i en Llovet. És precisament en Jordi Llovet qui fa peça a l'Emi, ja que entre ells hi ha alguna cosa més que amistat.

En el grup de persones no grates, hi té un lloc destacat la senyora Llovet, la mare d'en Jordi Llovet. També hi ha en Marcel·lino, el professor de matemàtiques de l'escola i el més dur segons l'Emi, i la Laia, una companya de classe.

Suggeriments didàctics

1. L'Emi Pi escriu en una llibreta tot allò que se li acudeix. Això ho fa sense rumiar-se gaire el que vol dir: explica el que sent en el aquell moment, i la seva llibreta es va convertint en un diari personal. Proposem que l'alumnat faci el mateix que l'Emi durant uns dies. El que expliqui al diari no necessàriament ha de ser verídic, però sí versemblant. Un cop transcorregut el període de temps pactat, aquesta mateixa narració s'hauria de convertir en unes memòries: explicar el mateix però des d'una perspectiva temporal llunyana, és a dir des de

la distància i la reflexió. Acabada l'activitat, valdrà la pena fixar-se en les diferències existents entre els dos escrits.

2. Aquesta història va ser publicada l'any 1995, però s'havia escrit un parell d'anys abans. Al text hi apareixen alguns elements actualment obsolets, com per exemple la pesseta, la màquina d'escriure, l'EGB, la moda en el vestir... Proposem fer una anàlisi de tot allò que seria diferent en cas que la novel·la fos escrita en el moment en què es fa l'activitat (sistema educatiu, ordinadors, mòbils, color de cabells, moneda...). Feta l'anàlisi, es proposaran grups dins l'aula; cadascun d'aquests grups triarà un d'aquests elements i exposarà oralment el tipus de canvi que ha escollit i quina relació té respecte dels canvis socials.
3. A l'Eva Santana li agrada molt la joieria. Proposem una activitat manual, que es pot fer conjuntament amb el professorat de l'àrea de plàstica. Caldrà analitzar bé com és l'Emi, com li agrada anar vestida, quines activitats acostuma a fer. A partir d'aquest estudi, l'alumnat dissenyarà una "joia" per a l'Emi . Pot tractar-se d'un penjoll, d'un anell, d'un braçalet, unes arracades (però, compte!: té forats a les orelles, l'Emi?). L'alumnat haurà de fer un escrit tot explicant les raons que l'han portat a fer la seva elecció i un disseny de la peça. Un cop dissenyades, les peces s'hauran de fer: l'alumnat té al seu abast materials suficients perquè en surtin unes peces fantàstiques.
4. Ja hem comentat que l'Emi Pi es diu així perquè el pare de l'Eva Santana es diu Emili, i Pi perquè és un cognom força conegut a Badalona. Proposem que l'alumnat faci una investigació sobre els cognoms característics de la població on viu. També ha de buscar noms i cognoms importants de la seva pròpia família. A partir d'aquí, haurà de construir un arbre genealògic hipotètic per poder confeccionar una novel·la. Es tracta de perfilar cada personatge: família, amics, enemics... Cal definir cadascun dels personatges i explicar quin paper tindran en el relat futur.
5. *Els maldecaps de l'Emi Pi* se situa en una ciutat costanera. No sabem de quina ciutat es tracta, però té trets comuns a força ciutats de ran de mar. Proposem que l'alumnat faci un estudi de tots els trets amb què l'Emi ens descriu la ciutat on viu. A partir d'aquí, amb un mapa de Catalunya i la informació que es pugui obtenir d'Internet, caldrà veure quines ciutats costaneres s'adaptarien a la descripció que fa l'Emi.
6. L'Emi, la Fina, la Lola i els dos Jordis aprofiten les vacances de l'estiu per fer alguna cosa per poder guanyar quatre diners. Proposem dividir la classe per grups. Cadascun d'aquests grups haurà de presentar un projecte per poder guanyar diners. Aquest projecte ha d'estar ben elaborat i hi han de constar tots els passos i elements necessaris (què, com, quan, on, qui, per què...); també caldrà que hi hagi la temporització per poder-lo dur a terme i les persones responsables de les tasques que calgui fer. Un cop presentats els projectes es pot valorar el fet de portar-ne a terme algun per aconseguir diners per a l'aula.
7. Amb el suport del tutor o tutora del grup classe es podria fer una o més sessions de tutoria en què el debat se centrés en aspectes del llibre. Proposem uns quants

temes que poden servir per fer reflexionar l'alumnat:

- En quins aspectes l'Emi té raó i ens quins no?
- Són injustos els pares de l'Emi?
- Els pares de l'Emi, quan tenien la seva edat, també tenien problemes amb els seus pares?
- Per què l'Emi se sent malament amb el seu cos?
- Fins a quin punt són importants els amics a l'edat de l'Emi?

➤ *Parents, amics i altres calamitats inconfessables*

Edat de lectura

Definir una edat de lectura per a aquesta segona novel·la de l'Eva Santana no és gaire fàcil. La protagonista, la Conxa, fa el primer curs a la universitat, per la qual cosa l'obra és atractiva per als alumnes de primer o segon de batxillerat. Però, com ja hem explicat anteriorment, l'Eva Santana utilitza un llenguatge molt planer i amb un to molt irònic per tocar uns temes que, de fet, afecten un ventall més ampli de públic. Per tant, creiem que aquesta novel·la també pot ser llegida per alumnes de tercer i quart d'ESO i, d'altra banda, per un sector de persones ja adultes, com pares amb fills adolescents, que veuen reflectida tant la situació que van passar ells mateixos a l'edat de la Conxa com la situació que pot estar vivint algun dels seus fills.

Argument

La Conxa Balcells és una noia que viu a Girona amb els seus pares i el seu germà. Però els seus pares s'acaben de separar i ella, quan és l'hora d'anar a la universitat, decideix anar a viure a Barcelona per escapar-se una mica de tot plegat. Se'n va a viure a un pis d'estudiants i deixa els seus amics de Girona. Són molts canvis de cop i tot se li fa una muntanya. Amb tot això, anem coneixent la seva família, els seus amics –tant els de Girona com els de Barcelona–, els seus pensaments...

Paral·lelament al primer temps d'universitat de la Conxa, se'ns explica una altra història que passa un any després. Aquesta narració intercalada a la principal ens fa viure un embolic amb un penjoll inca i ens fa conèixer com està la Conxa, el seu germà i la seva amiga al curs següent.

Tema

Podríem considerar que el tema general de la novel·la és la *desubicació* de la protagonista. La Conxa no és capaç d'assimilar tots els canvis i cau en una petita depressió que fa que li sigui impossible estudiar, que no tingui ganes de veure la família, que se senti pressionada i que no s'ho passi tan bé com esperava.

I, prenent com a base de la història el que passa a la Conxa, es toquen temes tan importants com la separació d'un matrimoni, l'estimació i l'odi entre germans, l'amor, l'amistat, els conflictes entre pares i fills (quan els fills són petits i en l'actualitat, que ja són grans), la relació amb els avis...

Estructura

Parents, amics i altres calamitats inconfessables té una estructura basada en tres vessants. D'una banda, hi ha la història central, explicada per la Conxa en primera persona i transcrita al llibre en lletra rodona. D'altra banda, dins d'aquesta narració central hi ha transcrits tots els missatges de correu electrònic que es van enviant la Conxa i la Rosina o els que li envien els seus pares. Els missatges que no són de la protagonista constitueixen els únics passatges de la novel·la en què tenim un punt de vista narratiu diferent.

En tercer lloc, hem de fer referència a una narració que comença més o menys a la meitat de la novel·la i que està transcrita en lletra cursiva. Aquesta narració també està feta en primera persona per part de la Conxa, però ens explica una història relacionada amb un penjoll inca que se situa un any després de la narració principal, la qual cosa fa que quan acabem de llegir el llibre sapiguem què li ha passat a la Conxa i com ha acabat tot plegat.

Personatges

La Conxa és una noia reflexiva i observadora amb el seu entorn, cosa que fa que no es pugui tirar les coses a l'esquena i que intenti analitzar-les. No s'entén amb els seus pares que, segons ella, no l'escolten i només estan interessats en les seves notes i en el fet d'evitar que surti de nit, begui o es drogui. Al llarg de tota la novel·la, la nostra protagonista ens va descobrint les seves pors, les seves angoixes... mitjançant les converses per telèfon amb els seus pares i els *e-mails* que s'envia amb la seva millor amiga de Girona, la Rosina. La Conxa viu amb dos companys de pis, la Nati i en Pep, que també són de Girona. Amb ells, i amb en Marcel i la Pili –companys de facultat–, fa la seva vida a Barcelona.

Un personatge interessant és el seu germà, en Ferran, més jove que ella i que fa l'últim curs a l'institut. De petits s'havien barallat molt, però ara són molt amics.

L'Oriol Casal, el psicòleg de la facultat, també hi juga un paper significatiu.

La Totó és un personatge clau en la narració en cursiva. Es tracta de la promesa del pare de la Conxa i, de fet, és qui provoca tot l'embolic del penjoll inca.

Finalment podem fer menció d'en Martí Alenyà, excompany d'escola de la Conxa i amb qui ella acabarà sortint.

Suggeriments didàctics

1. Ja hem comentat que en aquesta novel·la hi ha missatges de correu electrònic intercalats. El tipus de llenguatge que es fa servir per escriure un *e-mail* no és el mateix que el que s'utilitza per escriure una carta. La primera proposta que volem plantejar és que l'alumnat es posi en contacte amb l'Eva Santana a través de l'adreça de la Conxa: konxbalcells@hotmail.com. Es poden preparar una sèrie de missatges entre tots a fi de fer conèixer a l'autora del llibre les impressions que el llibre els ha causat. De ben segur que ella respondrà i es podrà establir un diàleg profitós.
2. Continuant amb el llenguatge dels *e-mails*, proposem un experiment. L'alumnat

haurà de crear una història, sigui en grup, sigui individualment. Un cop creada, l'hauran d'escriure utilitzant només missatges de correu electrònic entre els personatges. Teòricament totes les dades que hi ha en un *e-mail* poden ajudar a fer encaixar la narració.

3. Tot i que a *Parents, amics i altres calamitats inconfessables* els telèfons mòbils no hi tenen presència, segurament els alumnes actuals estan acostumats que, quan els seus pares volen “controlar” la situació, els truquen o els envien un missatge al mòbil. Proponem que l'alumnat transformi els *e-mails* que s'envien la Conxa i la Rosina a llenguatge de missatge de mòbil, amb tot el que això representa: omissió de vocals, paraules escurçades... Una vegada transcrits al “nou llenguatge”, valdrà la pena aturar-se a pensar en les característiques d'aquesta nova manera d'escriure, tant lingüístiques com socials.
4. A la novel·la es descriu una festa amb alumnat de l'escola Massana. Aquesta festa es podria qualificar de multicultural, ja que s'hi pot trobar gent de llocs i països molt diversos. Conjuntament amb professorat d'altres matèries es pot fer una anàlisi del fet de la multiculturalitat a casa nostra.
5. Quan la Conxa parla amb els seus avis paterns deixa anar unes quantes frases fetes que, segons ella, diuen sovint. L'alumnat podria fer un recull de les frases fetes que acostumen a dir les persones més grans de la seva família, podria explicar-ne el significat i exposar-les davant de la resta de companys de classe.
6. La Conxa viu, amb dos companys més, en un pis del carrer Mozart de Barcelona. Però en cap moment de l'obra s'explica quant val el lloguer del pis, quants diners cal que li enviïn els seus pares per poder-se mantenir, quant val estudiar a la universitat (llibres, matrícula...). Proponem que l'alumnat –que està a punt d'entrar a la universitat i que, per tant, té aquest futur molt proper– faci una recerca del que valdria llogar un pis en un carrer similar al que viu la Conxa, i que faci un estudi de totes les despeses que genera viure fora de la casa dels pares. L'estudi haurà de ser acurat i amb totes les explicacions pertinents.
7. Un dels dies que la Conxa va a Girona amb tren recorda tots els llits i llocs on ha dormit al llarg de la seva vida, la qual cosa fa que en poca estona ens faci un repàs del que ha viscut fins aquest moment. També l'alumnat podria escollir un element clau en la seva vida (un objecte, un moble, una persona, un record, un lloc, un fet...) i en un escrit no gaire llarg hauria de ser capaç de resumir la seva vida com fa la Conxa.
8. Un altre suggeriment és una entrevista amb un psicòleg. En la novel·la, a banda de l'entrevista pròpiament dita, la Conxa ha de fer uns deures que li posa l'Oriol, el psicòleg. L'alumnat s'haurà d'inventar un alumne o una alumna hipotètics i escriure una entrevista també amb un hipotètic especialista en psicologia i escriure la trobada, les possibles entrevistes i els deures. Tot plegat ha de ser escrit com si es tractés d'una obra de teatre, és a dir, a base de diàlegs (caldrà també deixar constància de les acotacions pertinents). Si aquesta activitat es fa per parelles, pot ser divertit després veure els diàlegs representats.

4. QUÈ HA ESCRIT?

Narrativa

- *Els maldecaps de l'Emi Pi*. Barcelona: Columna Edicions, S.A., 1995.
- *Parents, amics i altres calamitats inconfessables*. Barcelona: Editorial Planeta, 2002.

Ha traduït del castellà al català alguns llibres per a l'Editorial Planeta, com *La volta al món amb Jordi Pujol*, de Ramon Pedrós, i un parell de pel·lícules, com *Nudos*, de Lluís Maria Güell. Ha traduït de l'anglès i del francès al català i castellà el documental *Helena Diakonova, GALA*, dirigit per Silvia Munt (2003). També ha redactat la campanya d'estiu 2002 d'Educàlia (Fundació La Caixa), i ha corregit i traduït el projecte que Ovideo TV ha presentat per a la Cerimònia d'Obertura del Fòrum 2004. Actualment està preparant el guió d'una TV *movie* –pel·lícula per a televisió– per a TV3.

A banda d'aquestes dues obres publicades, l'Eva Santana ha escrit contes, alguns dels quals estan publicats en revistes locals, com *El destí pastanaga*, publicat a la *Revista de Badalona*. També fa escrits per a columnes de diaris.